

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра всесвітньої історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми історії Другої світової війни: український дискурс

Освітня програма підготовки доктора філософії з історії та археології
Спеціальність 032 Історія та археологія
Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
всесвітньої історії
Протокол № 11 від 2 червня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Актуальні проблеми історії Другої світової війни: український дискурс
Викладач (-і)	Марущенко Олександр Володимирович, канд. іст. наук, доцент.
Контактний телефон викладача	0661762525
Е-mail викладача	oleksandr.maruschchenko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	<u> 3 </u> кредитів ЄКТС, <u> 90 </u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	За графіком
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>. Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни “Актуальні проблеми історії Другої світової війни: український дискурс” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки докторів філософії через аспірантуру з спеціальності “Історія та археологія”.</p> <p>Предметом вивчення вибіркової навчальної дисципліни “ Актуальні проблеми історії Другої світової війни: український дискурс” є особливості і тенденції відображення в науковій історичній літературі соціально-економічного, військово-політичного, ідеологічного й культурно-духовного становища України в роки Другої світової війни, функціонування нацистсько-румунсько-угорського окупаційних режимів, розвитку українського самостійницького й радянського рухів опору, форм і методів їхньої політичної та збройної боротьби.</p> <p>Міждисциплінарні зв’язки: дисципліни, що передують вивченню вибіркового курсу “ Актуальні проблеми історії Другої світової війни: український дискурс”: архівознавство, джерела з історії України, джерелознавство, етнологія України, історіографія:теорія і методологія, історія України, теорія і методика наукових досліджень.</p> <p>Дисципліни, що використовують матеріали вибіркового курсу “Актуальні проблеми історії Другої світової війни: український дискурс”: історіографія історії України, історіографія всесвітньої історії ХХ ст., історіографія історії зарубіжних слов’ян, філософія і методологія історії.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою викладання вибіркової навчальної дисципліни “ Актуальні проблеми історії Другої світової війни: український дискурс” є вивчення, систематизація та комплексний аналіз основних проблем історії України періоду Другої світової війни у вітчизняній і зарубіжній історичних науках впродовж 1990-2000-х років. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни “Актуальні проблеми історії Другої світової війни: український дискурс” є ознайомлення докторантів з основними групами історіографічних джерел з проблеми, провідними тенденціями і напрямками дослідження теми, її концептуально-методологічними й науково-теоретичними засадами, головними документальними і монографічними публікаціями, аналіз наукового доробку з проблеми провідних вітчизняних і зарубіжних вчених.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Інтегральна компетентність

Здатність працювати в науково-дослідних і науково-освітніх установах, бібліотеках, архівах з метою збирання необхідного матеріалу джерельного та літературного характеру для написання дисертаційного дослідження.

Загальні компетентності (ЗК)

4. Комплексність у використанні інформаційних та комунікаційних технологій.
6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних наукових джерел. Здатність працювати з різними джерелами інформації, аналізувати та синтезувати її, виявляти не вирішені раніше задачі (проблеми) або їх частини, формулювати наукові гіпотези.
7. Концептуальні та методологічні знання в галузі 032 «Історія та археологія».
10. Здатність бути критичним та самокритичним. Здатність критично сприймати та аналізувати чужі думки й ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми, рецензувати наукові публікації та автореферати, здійснювати критичний аналіз власних матеріалів.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

2. Дослідницька – здатність і готовність аналізувати та моделювати стан та розвиток історичних подій.
4. Організаційна – вміння вести самостійний пошук, добір та опрацювання інформації джерел і літератури.
7. Адекватне розуміння того, як функціонує суспільство, сприйняття власної ролі й ролі інших людей у цьому процесі; наявність внутрішньої мотивації, здібностей і відповідної кваліфікації для діяльності в системі історичного розвитку.
10. Комунікативна – здатність використовувати в професійній діяльності усне та писемне мовлення державною та іноземними мовами.

Програмні результати навчання

Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України. (ПРН 4)

Уміння обирати та використовувати сучасні теорії, методологічні засади і досягнення вітчизняної та зарубіжної історичної науки та освіти. (ПРН 6)

Уміння сприймати сутність і особливості історичного розвитку світової цивілізації та місця в ньому вітчизняного минулого. (ПРН 7)

Здатність використовувати на практиці теоретичні положення для аналізу міжнародних зв'язків України з іншими країнами світу. (ПРН 10)

Здатність використовувати в своїй діяльності історичні методи дослідження. (ПРН 13)

Здатність використовувати іноземну мову в практичній діяльності за спеціальністю. (ПРН 15)

Здатність організувати дотримання дисципліни та санітарно-гігієнічних вимог учасниками трудового процесу. (ПРН 18)

5. Організація навчання				
Обсяг навчальної дисципліни				
лекції	20			
семінарські заняття / практичні / лабораторні	10			
самостійна робота	60			
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
3	032 Історія та археологія	2	Вибірковий	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб.
1. Джерела. Стан наукової розробки проблеми. Методологія, організаційно-інституційні засади дослідження		2		6
2. Українське питання напередодні та в перший період Другої світової війни в дослідженнях вітчизняних істориків.		2	2	6
3. Сучасна історична наука про участь українського народу в збройній боротьбі на фронтах війни.		2		6
4. Висвітлення в історичних дослідженнях сутності німецько-румунсько-угорських окупаційних режимів на території -України.		2	2	6
5. Рух Опору на окупованій території України під час Другої світової війни: погляд з XXI століття.		2	2	6
6. Українсько-польський конфлікт в роки Другої світової війни у фокусі фундаментальних досліджень і суспільних дискусій.		2	2	6
7. Дослідження внеску українського народу у створення воєнного господарства країни і досягнення перемоги над ворогом.		2		6
8. Держава і суспільство воєнної доби як об'єкт наукових студій.		2	2	6
9. Вивчення українськими істориками проблем духовного життя суспільства в роки Другої світової війни.		2		6

10. Вітчизняна історична наука про підсумки Другої світової війни для України.	2		6	
	Всього	20	10	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Критерії поточного оцінювання:</p> <p>Відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» та Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» знання оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> – «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; – «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; – «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; – «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані. 			
Вимоги до письмових робіт	Проводяться у тестовому режимі в системі дистанційного навчання університету. Оцінюються за 100-бальною шкалою.			
Семінарські заняття	Оцінювання роботи здійснюється за п'ятибальною шкалою. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання			

	тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт. Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість отриманих оцінок.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання всіх форм роботи, відсутність негативних оцінок, невідпрацьованих пропущених занять. Допуск до заліку передбачає набрання балів у діапазоні 26-50 балів
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік. Залік виставляється автоматично на останньому семінарському занятті за результатами виконання всіх запланованих видів навчальної діяльності за наявності оцінок за усну відповідь у 5-бальній системі (не менше 2, ваговий коефіцієнт 30), контролю самостійної роботи у тестовій формі в 100-бальній системі (ваговий коефіцієнт 35) і захисту індивідуального творчого завдання у 100-бальній системі (ваговий коефіцієнт 35)

7. Політика навчальної дисципліни

Контрольні роботи проводяться у формі тестування в електронній дистанційній системі <https://d-learn.pnu.edu.ua>

Академічна доброчесність: Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: Ознайомитися з даними положеннями можна за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагиату/>

Відвідування занять обов'язкове. У випадку пропуску відпрацьовується тема пропущеного заняття у визначені час та спосіб (конспект підготовки, усна співбесіда, тестування)

Неформальна освіта: вітається проходження навчальних курсів в з використанням різних освітніх платформ. Зараховуються, як підсумковий контроль, результати онлайн курсів на платформах Coursera, Prometheus, EdEra, які відповідають програмі навчальної дисципліни.

8. Рекомендована література

Здіорук С.І., Гриневич Л.В., Здіорук О.І. Показчик публікацій про діяльність ОУН та УПА (1945-1998 рр.) - К., 1999.

Лисенко О.Є., Марущенко О.В. Організація українських націоналістів та Українська повстанська армія: Бібліографічний показник публікацій 1998-2002 років. - К., 2002.

Лисенко О.Є., Марущенко О.В. Українсько-польські стосунки періоду Другої світової війни у вітчизняній історіографії: Бібліографічний показник. - Київ-Івано-Франківськ, 2003.

Енциклопедія історії України. Т. 1-10. - К., 2003-2013.

Історичне джерелознавство. - К., 2002.

Калакура Я.С. Українська історіографія. - К., 2004.

Кентій А.В. Збройний чин українських націоналістів. 1920-1956. Історико-архівні нариси. Т. 1. Від Української Військової Організації до Організації Українських Націоналістів. 1920-1942. - К., 2005.

Кентій А.В. Збройний чин українських націоналістів. 1920-1956. Історико-архівні нариси. Т. 2. Українська повстанська армія та збройне підпілля Організації українських націоналістів. 1942-1956. - К., 2008.

Кентій А.В. Нарис боротьби ОУН-УПА в Україні (1946-1956 рр.). - К., 1999.

Кентій А.В. Нариси історії Організації українських націоналістів (1929-1941 рр.) - К., 1998.

Кентій А.В. Нариси історії Організації українських націоналістів (1941-1942 рр.) - К., 1999.

Кентій А.В. Українська військова організація (УВО) в 1920-1928 рр. Короткий нарис. - К., 1998.

Кентій А.В. Українська повстанська армія в 1942-1943 рр. - К., 1999.

Кентій А.В. Українська повстанська армія в 1944-1945 рр. - К., 1999.

Киричук Ю. Нариси з історії українського -національно-визвольного руху 40-50-х рр. ХХ століття. - Львів, 2000.

Коваль М.В. Україна в Другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939-1945 рр.). - К., 1999.

Колесник І.І. Українська історіографія. - К., 2000.

Коцур В., Коцур А. Історіографія історії України. - Чернівці, 1999.

Літопис Української Повстанської Армії. - Торонто-Львів, 1977-2010. - Т. 1-50.

Літопис УПА. Нова серія. - Київ-Торонто, 1995-2012. - Т. 1-19.

Макарчук С.А. Джерела з історії України. - Львів, 1999.

Муковський І., Лисенко О. Звитяга і жертвність. Українці на фронтах Другої світової війни. - К., 1996.

Організація українських націоналістів і Українська повстанська армія. Історичні нариси. - К., 2005.

Організація українських націоналістів і Українська повстанська армія: Фаховий висновок робочої групи істориків при Урядовій комісії з вивчення діяльності ОУН і УПА. - К., 2005.

ОУН в 1941 році. Документи: В 2-х ч. - К., 2006.

ОУН в 1942 році. Документи. - К., 2006.

Патриляк І.К. "Встань і борись! Слухай і вір...": українське націоналістичне підпілля та повстанський рух (1939-1960 рр.) - Львів, 2012.

Політична історія України. У 6-ти томах. Т.4. Україна у Другій світовій війні (1939-1945). - К., 2003.

Політичний терор і тероризм в Україні. ХІХ-ХХ ст. Історичні нариси. - К., 2002.

Україна в Другій світовій війні. Погляд з ХХІ ст.: Історичні нариси. Кн. 1-2.- К., 2011.

Українська історіографія на зламі ХХ і ХХ століть: здобутки і проблеми. - Львів, 2004.

Безсмертя. Книга Пам'яті України. 1941-1945. - К., 2000.

Боляновський А. Дивізія "Галичина". Історія. - Львів, 2000.

Боляновський А. Українські військові формування в збройних силах Німеччини (1939-1945). - Львів, 2003.

Брицький П.П. Україна в Другій світовій війні (1939-1945) — Чернівці, 1995.

Веденєєв Д.В., Биструхін Г.С. Двобій без компромісів. Протиборство спецпідрозділів ОУН та радянських сил спецоперацій. 1945-1980-ті роки. - К., 2007.

Веденєєв Д.В., Биструхін Г.С. Меч і тризуб. Розвідка і контррозвідка руху українських націоналістів та УПА (1920-1945). - К., 2006.

Веденєєв Д.В., Биструхін Г.С. "Повстанська розвідка діє точно й відважно..."
Документальна спадщина підрозділів спеціального призначення Організації

українських націоналістів та Української повстанської армії 1940-1950-ті роки. - К., 2006.

Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX-XX ст. - К., 1996.

Гунчак Т. Україна: перша половина XX ст.: Нариси політичної історії. - К., 1993.

Льбюшин І.І. Волинська трагедія 1943-1944 рр. - К., 2003.

Льбюшин І.І. ОУН-УПА і українське питання в роки Другої світової війни (в світлі польських документів). - К., 2000.

Льбюшин І.І. Протистояння УПА і АК (Армії Крайової) в роки Другої світової війни на тлі діяльності польського підпілля в Західній Україні. - К., 2001.

Історія українського війська (1917-1945) — Львів, 1996.

Кентій А., Лозицький В. Війна без пощади і милосердя: Партизанський фронт у тилу вермахту в Україні (1941-1944). - К., 2005.

Киричук Ю. Український національний рух 40-50-х років XX ст.; Ідеологія та практика. - Львів, 2003.

Косик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні. - Львів, 1993.

49. Кучер В. ОУН-УПА в боротьбі за незалежну Україну. - К., 1997.

Литвин В.М. Україна у Другій світовій війні (1939-1945). - К., 2004.

Мірчук П. Українська Повстанська Армія. Документи і матеріали: 1942-1952. - Мюнхен, 1953.

Патриляк І.К. Військова діяльність ОУН(б) у 1940-1942 роках. - К., 2004.

Патриляк І.К., Боровик М.А. Україна в роки Другої світової війни: спроба нового концептуального погляду. - К., 2010.

Примаченко Я. Північноамериканська історіографія діяльності ОУН і УПА. - К., 2010.

Русначенко А. Народ збурений: Національно-визвольний рух в Україні й національні рухи опору в Білорусії, Литві, Латвії, Естонії у 1940-50-х роках. - К., 2002.

Стародубець Г.М. Генеза українського повстанського заплілля. - Тернопіль, 2008.

Стародубець Г.М. ОУН(б) в українському національно-визвольному русі на Волині в роки Другої світової війни (1941-1943 рр.) - Тернопіль, 2002.

Стародубець Г.М. Українське повстанське заплілля (друга половина 1943 — поч. 1946 років) — Тернопіль, 2006.

Україна в Другій світовій війні у документах: Збірник німецьких архівних матеріалів. - Львів, 1997-2000. - Т. 1-4.

Україна-Польща: важкі питання: Матеріали міжнародних наукових семінарів істориків “Українсько-польські відносини під час Другої світової війни” - Варшава, 1998-2001. - Т. 1-5, Луцьк; 2009. - Т. 7,8; Луцьк, 2004. - Т. 9; Варшава, 2006. - Т. 10.

Українська Повстанська Армія — феномен національної історії: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. - Івано-Франківськ, 2003.

Український визвольний рух: Збірники 1-15 - Львів, 2003-2012.

Чайковський А.С. Невідома війна: партизанський рух в Україні в 1941-1944 рр. мовою документів, очима історика. - К., 1994.